

Tor Levin Hofgaard
President Norsk Psykologforening

For mange psykologer?

Statistisk sentralbyrå (SSB) har mange regneverktøy. Ett av dem heter HELSEMOD. Dette er verktøyet som benyttes når man skal beregne fremtidig behov for helsepersonell. I mars i år kom tallene for tiden frem mot 2030. Byrået spår stort overskudd av psykologer. 1800 psykologer vil i 2030 være arbeidsledige med dagens utdannings- og etterspørselstakt, mener de. Hørt det før?

Da jeg studerte, var spådommen den samme. Det var små utsikter til sikker jobb, og det var lite man kunne gjøre med den lave lønnen, fordi det ville flyte over av psykologer som underbød hverandre for å få jobb. De som predikerte dette, tok utgangspunkt i nå-situasjonen. De forholdt seg lite til politiske signaler eller samfunnstrender som viste at prognosene nok var feil. Så også denne gang.

SSBs beregninger har fanget opp noen signaler, men ikke de som gjelder psykologer. De har fått med seg helseministerens storsatsing på forebygging og lavterskel. De har fått med seg at det skal bli 2000 nye fastleger, og at det generelt skal satses på førstelinjen. De har imidlertid verken fått med seg Helsedirektoratets rapport om rekruttering av psykologer til kommunen, Stortingets enstemmige vedtak om å gjøre plass til psykologkompetanse på førstelinjenivå eller helseministerens uttalelser om at forebygging også inkluderer en plan for psykologsatsing i kommunene. Hadde de inkludert dette, ville de neppe konkludert som de gjør. Det lengste SSB strekker seg, er når de antyder at de beregningene de gjør, kan være en undervurdering av det reelle behovet fordi «psykiske lidelser øker i omfang relativt til andre helseplager, (og) at det blir mer legitimt å søke faglig hjelp for å behandle eller forebygge slike plager.»

Bør vi så sende klage til SSB? Nepp. Det er egentlig ikke så rart at byrået har vært forsiktige med å in-

kludere signalene om psykologer i førstelinjen. Som oss har nok byrået vært usikker på hvor alvorlig man skal ta Bjarne Håkon Hanssen når han snakker om prioritering av psykiske helsetjenester med lav terskel. Det har vært mange vakre ord, men svært få anslag av annet enn fastlegestillinger. Festtaler imponerer nok statistikerne i SSB like lite som det imponerer oss. Flere konkrete tiltak og en reell plan for hvordan man skal sikre et tverrfaglig lavterskeltilbud må trolig til før det gir utslag i reelle fremskrivninger av behov.

HELSEMOD er på mange måter lek med tall. Det å forsøke å spå inn i fremtiden er en svært vanskelig øvelse. Til nå har alle spådommer om psykologbehov vært feilaktige. Ingen kunne forutse den store effekten av lovendringene som kom i 2001, av brukernes etterspørsel etter alternativ kompetanse til psykiatrien, Opptrappingsplanen og innføring av helseforetak. Ingen kan heller vite de praktiske konsekvensene av den bebudede samhandlingsreformen, og dreiningen mot forebygging og tidlig intervensjon for alle typer lidelser.

Norsk Psykologforenings analyse er at psykologers posisjon som sentrale forvaltere av psykologifaget ikke vil bli svekket i de kommende årene. Enhver reform, utbygging eller endring av psykisk helse vil også berøre vår profesjon. I tillegg har vi psykologveksten på andre arenaer enn i helsevesenet: i ledelsesfunksjoner, på system- og organisasjonsnivå i offentlig forvaltning og i næringslivet. Med dette bakteppet er jeg relativt sikker på alle de 10 000 psykologene SSB mener vi vil ha i 2030, vil ha en jobb.